

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

Ljubljana, 20. maja 2009

13. Andragoški kolokvij

Izobraževanje starejših v luči trga dela

Mateja Sedej

Sektor za vseživljenjsko učenje in štipendiranje
Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve

Izobraževanje starejših odraslih 1

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

Kažipot

Trg dela in starejši
Pristopi k aktivnemu staranju - kot jih vidi EU
Starejši na trgu dela: Pro et Contra
Ukrepi za starejše na trgu dela

- Aktivna politika zaposlovanja 2007 – 2013
- Operativni program razvoja človeških virov 2007 - 2013
- Starejši in vseživljenjsko učenje
- Strategija vseživljenjskega učenja
- Strategija aktivnega staranja 2009 – 2013
- Ukrepi v izvajanju ali pripravi na ministrstvu za delo

Izobraževanje starejših odraslih 2

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

Situacija na trgu dela in starejši

EU

- Demografske spremembe in primanjkljaj delovne sile
- Upad števila rojstev in daljšanje življenjske dobe

CILJ EU: do leta 2010 doseči 50 % stopnjo zaposlenosti starejših (55–64 let) in povečati starost ob upokojitvi za pet let.

SLO

- Upad deleža aktivnega prebivalstva za 3,5% do 2020
- Porast deleža neaktivnega prebivalstva za 8,8% do 2020
- V letu 2020 bi naj bilo v Sloveniji 19 % ljudi starejših od 65 let, 64,7 % starih med 15 in 64 let, ter 16,3% mlajših od 15 let.

Izobraževanje starejših odraslih 3

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

Situacija na trgu dela in starejši

SLOVENIJA:

- Stopnja zaposlenosti starejših (55–64 let) v letu 2007 je 33,5 %, (32,6 v letu 2006, povprečje EU-27 je 44,7 %).
- Stopnja zaposlenosti starejših žensk v letu 2007 je 22,2 %.
- Stopnja zaposlenosti starejših moških v letu 2007 je 45,3 %.
- Starost ob upokojitvi se je v Sloveniji zviševala od leta 2000 do leta 2007. V primerjavi z letom 2000 je bila tako leta 2007 pri moških višja za eno leto in pol, 60 let in 8 mesecev, pri ženskah pa za dve leti, 57 let in 5 mesecev.

Cilj do konca leta 2013 je povečati stopnjo delovne aktivnosti starejših na 43,5 %.

Kot ključni dejavnik za doseg tega cilja pa je tudi povečati delež odraslih, vključenih v vseživljenjsko učenje na vsaj 20,7%.

Izobraževanje starejših odraslih 4

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

Situacija na trgu dela in starejši

Stopnja brezposelnih starejših (55-64)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	02Q 2008
EU27	7,3	6,6	6,3	6,5	6,9	6,4	6,2	5,5	5,0
SLO	6,1	4,8	2,4	3,9	2,9	4,2	2,5	3,3	4,4

Vir: Eurostat, Oktober 2008

Izobraževanje starejših odraslih 5

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

Situacija na trgu dela in starejši

Strateški dokumenti trga dela in zaposlovanja, povezani z aktivnim staranjem

- ✓ Strategija razvoja Slovenije
- ✓ Operativni program razvoja človeških virov 2007-2013
- ✓ Program aktivne politike zaposlovanja 2007–2013
- ✓ Strategija aktivnega staranja
- ✓ Strategija vseživljenjskega učenja

Izobraževanje starejših odraslih 6

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

Pristopi k aktivnemu staranju EU

- 1. produktivni koncept (koncept OECD):** ključna je sposobnost ljudi, da ohranjajo svojo produktivnost na različnih področjih delovanja ob prehodu v 3. življenjsko obdobje;
- 2. vseživljenjski koncept (koncept WHO):** nadaljevanje aktivnosti s socialnega, ekonomskega, kulturnega, duhovnega in družbenega vidika in ne le sposobnost biti fizično aktiven ali biti vključen na trg dela;
- 3. nova paradigma (koncept Evropske unije):** privzemamo zdrave življenjske navade, delamo dlje, upokojimo se kasneje in smo aktivni tudi po upokojitvi.

Izobraževanje starejših odraslih 7

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

Starejši na trgu dela: Pro et Contra

+

- nizka fluktuacija,
- poznavanje delovnega sistema,
- akumulirane sposobnosti,
- znanje in veščine,
- zanesljivost,
- odgovornost in lojalnost.

-

- pomanjkanje fleksibilnosti in iniciative,
- neznanje tujih jezikov,
- nepripravljenost za sodelovanje v nadaljnjem izobraževanju,
- zastarelo znanje novih tehnologij,
- bolniške odsotnosti in slabo zdravje,
- večje zahteve glede plač (dodatek na delovno dobo).

Izobraževanje starejših odraslih 8

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

Ukrepi za starejše na trgu dela

- finančne spodbude za kasnejše upokojevanje in fleksibilno upokojevanje;
- zakonodaja, ki preprečuje diskriminacijo zaradi starosti;
- kampanje, namenjene osveščanju delodajalcev in spreminjanju njihovega odnosa do starejših;
- programi izobraževanja in usposabljanja, namenjeni starejšim;
- spodbujanje zaposlovanja starejših v okviru aktivnih politik zaposlovanja

Zaposlenost
Aktivnost
Socialna vključenost

Izobraževanje starejših odraslih 9

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

**Ukrepi za starejše na trgu dela
Aktivna politika zaposlovanja**

- ukrepi informiranja in motiviranja brezposelnih in zaposlenih, vključno starejših, o izobraževanju, usposabljanju, zaposlovanju, poklicnem usmerjanju;
- svetovanje in pomoč pri iskanju zaposlitve;
- usposabljanje in izobraževanje programi izobraževanja vključujejo formalno, neformalno in priložnostno učenje, pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije, usposabljanje na delovnem mestu ter druge oblike usposabljanja
- spodbude za zaposlovanje starejših (subvencije delodajalcem, javna dela...)

Ukrepi
aktivne
politike
zaposlovanja

Izobraževanje starejših odraslih 10

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

OP razvoja človeških virov 07-13

Operativni program razvoja človeških virov; razvojnih prioritet	Raven	Sredstva ESS, €	%
SKUPAJ		755.699.370	100,0
1. Spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti		262.114.965	34,7
2. Spodbujanje zaposljivosti iskalcev dela in neaktivnih		140.018.678	18,5
3. Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja		164.661.965	21,8
4. Enakost možnosti in spodbujanje socialne vključenosti		63.848.517	8,4
5. Institucionalna in administrativna usposobljenost		97.051.506	12,8
6. Tehnična pomoč		28.003.739	3,7

Izobraževanje starejših odraslih 11

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

Starejši in vseživljenjsko učenje

**Slovenija (Eurostat)
v letu 2007 v vseživljenjsko učenje vključenih**

- v starostni skupini od 55 - 64 let le 5,4 % zaposlenih
- v starostni skupini od 25 - 34 let kar 25,8 % zaposlenih.

Izobraževanje starejših odraslih 12

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

Starejši in vseživljenjsko učenje

Strategija vseživljenjskega učenja in starejši

- **Stalno izobraževanje in usposabljanje starejših** za učinkovito in produktivno delo;
- **Zavedanje delodajalcev** o pomenu in prednostih zaposlovanja starejših ter **medijske kampanje za informiranje javnosti in delodajalcev** o prednostih znanja in pridobljenih veščin starejših na delovnem mestu;
- **Uvajanje posebnih učnih metod in pridobivanja znanj za starejše;**
- **Izobraževalni računi za starejše pri delodajalcih;**
- **Uvajanje medgeneracijskih mentorskih shem prenosa znanja.**

Izobraževanje starejših odraslih 13

2009

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

Strategija aktivnega staranja 2009-2013

Strategija aktivnega staranja 2009 – 2013, ukrepi

1. **Ovire za zaposlovanje starejših** s strani delodajalca in delojemalca
2. **Vzpodbude za zaposlovanje** starejših oseb
3. **Sodobna pokojninska zakonodaja**
4. **Izboljševanje delovnih pogojev in zdravja pri delu**
5. Spodbujanje delodajalcev za **vlaganje na področju vseživljenjskega učenja za starejše in ukrepi za prenos znanja** starejših zaposlenih na mlajše generacije
6. Preventiva in kurativa **aktivnega staranja žensk, invalidnih starejših** in ostalih socialno izključenih skupin (pripadniki etničnih skupin, Romi, begunci, migranti,...)
7. **Informiranje javnosti in promocija ukrepov aktivnega staranja**

Izobraževanje starejših odraslih 14

2009

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

Strategija aktivnega staranja 2009-2013

Strategija aktivnega staranja 2009 – 2013, ukrepi

Informiranje in promocija ter ukrepi za javnost in delodajalce

- Intenziviranje ukrepov za večanje interesa delodajalca za zaposlitev starejših oseb
- Uvedba **certifikata »starejšim prijazno podjetje«**
- Sistematično **usposabljanje mlajših za seznanjanje s starostjo in za medgeneracijsko sožitje**
- **Usposabljanje medijev za poročanje** o kakovostnem staranju in medgeneracijskem sožitju.
- Osveščanje delodajalcev o **pomenu vseživljenjskega učenja/usposabljanja starejših oseb**

Izobraževanje starejših odraslih 15

2009

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

Strategija aktivnega staranja 2009-2013

Strategija aktivnega staranja 2009 – 2013, ukrepi

Ukrepi za izboljševanje zaposljivosti starejših oseb

- Izboljševanje delovnih pogojev in zdravja pri delu ter prilagoditev pri delu
- **Intenziviranje aktivnosti ZRSZ**, namenjenih zaposlovanju starejši populaciji
- Spremljanje **trendov zaposlovanja starejših oseb** po sektorjih ter poklicnih skupinah
- Uvedba **delnih zaposlitev ter rehabilitacije** za višjo delovno sposobnost
- **Svetovalna pomoč delodajalcem** pri zaposlovanju starejših oseb

Izobraževanje starejših odraslih 16

2009

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

Strategija aktivnega staranja 2009-2013

Strategija aktivnega staranja 2009 – 2013, ukrepi

Spodbujanje vseživljenjskega učenja za starejše

- Spodbujanje **delodajalcev za vlaganje v razvoj starejših**
- Vzpostavljane **medgeneracijskih inštruktorskih in mentorskih shem**
- Pospeševanje kulture usposabljanja starejših oseb - **HR management za starejše**
- Ustrezno stalno izpolnjevanje in usposabljanja starejših oseb za **vzdrževanje kompetenc** sodobnih zahtev trga dela (vladna podpora, andragoški centri)
- Priprava **načrta za kakovostno življenje starejših odraslih**, v katerem mora biti dovolj poudarka in možnosti za različne vsebine in oblike učenja.

Izobraževanje starejših odraslih 17

2009

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

Ukrepi ministrstva za delo v izvajanju ali pripravi

- **Spodbujanje zaposlovanja starejših brezposelnih oseb** – subvencije za zaposlitev za polni delovni čas za najmanj eno leto
- **Izobraževanje in usposabljanje za konkurenčnost in zaposljivost**
- Spodbujanje hitrejšega prilagajanja podjetij in zaposlenih z **job rotationom in mentorskimi shemami**
- **Vseživljenjska karierna orientacija**
- **Izobraževanje za večjo zaposljivost starejših**
- **Izdelava promocijsko – didaktičnega pripomočka »Veseli in ustvarjalni v tretjem življenjskem obdobju«**
- **Usposabljanje za večjo zaposljivost**
- **Znanje uresničuje sanje**
- **Vlagaletji v ljudi**
- **Formalno izobraževanje**
- **Institucionalno usposabljanje**

Izobraževanje starejših odraslih 18

2009

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

Ukrepi ministrstva za delo
v izvajanju ali pripravi

Spodbujanje zaposlovanja starejših brezposelnih oseb, 2008
(subvencije za zaposlitev)

- **Namen programa:** spodbujanje zaposlovanja starejših brezposelnih oseb, ki sodijo med težje zaposljive skupine brezposelnih, s pomočjo subvencije za zaposlitev za polni delovni čas za najmanj eno leto;
- **Ciljna skupina programa:** osebe starejše od 50 let, vsaj 3 mesece prijavljene v evidenco brezposelnih na ZRSZ;
- **Cilji programa:** spodbujati zaposlovanje starejših v skladu s strateškimi dokumenti EU iz področja zaposlovanja in večja socialna vključenost starejših brezposelnih oseb;
- **Razpisana višina sredstev** 4.699.000,00 EUR
- **Na razpis je prispelo 749 vlog**
- **Podpisanih pogodb o vključitvi z starejšimi brezposelnimi osebami je bilo 518**

Izobraževanje starejših odraslih 19

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

Ukrepi ministrstva za delo
v izvajanju ali pripravi

Izobraževanje za večjo zaposljivost starejših
Projekt bo zasnovan v treh fazah:

1. **faza: analiza stanja:** V okviru te faze se bo izvedla temeljita študija, ki bi zajela širši spekter odnosa delodajalec – starejši zaposleni.
2. **faza izoblikovanja in vzpostavitve programov:** Izoblikovanje študijskih modulov iz nabora programov akreditiranih slovenskih visokošolskih zavodov.
3. **faza – implementacija izobraževanja:** potekala bo promocija in vključevanje starejših zaposlenih v izobraževalne programe.

NAMEN: stimulatивно vplivati na starejše zaposlene v vključevanje v izobraževalne programe, ki bi jim glede na že pridobljene delovne izkušnje in neformalna znanja omogočala pridobivati izobrazbo na višji ravni ter vzpostaviti dialog med delodajalci in izobraževalnim sektorjem.

Izobraževanje starejših odraslih 20

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

Ukrepi ministrstva za delo
v izvajanju ali pripravi

Izdelava promocijsko – didaktičnega pripomočka »Veseli in ustvarjalni v tretjem življenjskem obdobju«

Sad dela naj bi bil **multimedijski komplet**, sestavljen iz naslednjih elementov:

- **Tematski video** (v slovenskem jeziku),
- **Tiskana vložna knjižica** (v slovenskem jeziku)
- **Angleško podnaslovljeni video za promocijo na mednarodni/evropski ravni v Evropskem letu prostovoljstva 2011;**
- **Promocijski letaki.**

NAMEN: opogumiti starejše odrasle in njihove organizacije za aktivno staranje, še posebej da usvojijo kulturo vseživljenjskega učenja ter kulturo ustvarjalnosti in odgovornosti do samega sebe in skupnosti. Prebuditi zavest, da je tako na osebni kot na družbeni ravni pomembno ohranjanje znanj, veščin in spretnosti čim dlje v starost, da je pomembno obujanje spečih znanj, še posebej pa posredovanje teh znanj.

Izobraževanje starejših odraslih 21

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

Hvala za pozornost!

Izobraževanje starejših odraslih 22